

ועי' שבת דף קמ"ט מונה אדם אורחיו אבל לא מן הכתב גמרא מ"ט אביי אמר גזרה שמא יקרא בשטרי הדיוטות ואע"ג דגוף איסור קריאה הוא מדרבנן א"כ הוי גזירה לגזירה, אך אביי לשיטתו באיסור שבת דהוא איסור כרת שפיר גזרינן גזרה לגזרה וא"ש.

★★

והנה דברי רבא מובאים גם לעיל (פ"ב ע"א) ושם הגירסא: רבה ולא רבא, ולפי"ז אין כאן רבא לשיטתו ודו"ק. גם י"ל בזה ממש"כ בשו"ת תורת חסד (אור"ח סי' כ"ט) לחדש דאפי' לרבא דאמר מה לי וכו' מ"מ באיסור כרת שיש בו מיתת ב"ד מודה דשאני מאיסור לאו עיי"ש שהביא הוכחות חזקות לדבריו. ולפי"ז הרי בשבת דהוא איסור כרת שיש בו מיתת ב"ד מודה רבא, וצל"ע בזה.

ועי"ע בתוס' קדושין יב: בד"ה אם וכו' הביאו בשם י"מ לגבי אם הקלנו בשבוי' נקל בא"א. שפירשו, אם הקלנו בשבוי' דאיסור לאו נקל בא"א שיש איסור מיתה ע"כ. ולכאורה קשה מאוד הרי לרבא הנ"ל מה לי איסור לאו מה לי איסור כרת, ושם בקדושין הוא אביי ורבא עיי"ש. ומוכח ע"כ מזה דבאיסור כרת שיש מיתת ב"ד יש להחמיר יותר ודו"ק היטב, וזה כהתורת חסד הנ"ל, ושור"ר בהרשב"א בקדושין שם שדחה את הי"מ הנ"ל בגלל הסברא בזו דמה לי איסור לאו וכו'. וא"כ נראה דסברא זו של התורת חסד תלויה בהי"מ בתוס' והרשב"א הנ"ל ודו"ק היטב.

ועי' בשואל ומשיב (ח"ג מה"ק סי' ת"ע) שכתב לבאר דברי רבא בשבת מ"ז גבי מטה גללניתא דקאמר רבא אנא כרשב"ג ס"ל וכו', דהוא לשיטתו ביבמות קי"ט עיי"ש. ושוב דחה השו"מ דבריו וכתב דנראה לו דהגירסא האמיתית ביבמות קי"ט היא רבה. עיי"ש. שור"ר בתוס' הרא"ש ביבמות פב. דגורס ג"כ שם רבא וי"ל. וע"ע בזרע אברהם להגר"א לופטביר ז"ל (סי' כ"ט ס"ק ג') מש"כ וי"ל.

דף קי"ט ע"ב

בגמ': סיפא חזקה ל"שוק ורובא ל"שוק וכו'.

והטעם משום דהיכא דאיכא רובא וחזקה הוה הצד איסור מיעוטא דמיעוטא, ולמיעוטא דמיעוטא גם ר"מ אינו חושש.

ועיין בשו"ת נודע ביהודה (אור"ח מהח"ק סי' כ"א) שדן אי איכא איסור חמץ נוקשה בערב פסח אחר חצות, דלהסוכרים דנוקשה אינו אסור אלא מדרבנן גזרו אטו חמץ גמור, י"ל דלא גזרו רק בפסח שאיסורו איסור כרת, אבל בערב פסח דאיכא לאו בעלמא י"ל דלא גזרו. ועיי"ש שהביא דברי התרוה"ד ודן בהם הרבה ומביא ראיות לכאן ולכאן אי מצאנו בגזרת חז"ל לחלק בין איסור לאו לאיסור כרת. וע"ש עוד שהסתפק אי קיי"ל כהך דרבא דמה לי איסור כרת מה לי איסור לאו, ועיין משל"מ (פ"ג מהל' תרומות סוף הי"ז) דנקט בפשיטות כרבא.

★★

בגמ': אמר רבא, מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא, מה לי איסור כרת מי לי איסור לאו.

כתב בספר נחלת יעקב יהושע (פר' בשלח):

בשבת (דף י"א ע"ב) לא יעמוד אדם ברה"ר וישתה ברה"י, וכן ברה"י וישתה ברה"ר, איבעיא להו כרמלית מאי אמר אביי היא היא, רבא אמר היא גופא גזירה ואנן נגזר גזרה לגזרה. אמר אביי מנא אמינא לה, והקשו בתוס' הא בריש ביצה דף ג' פריך אביי למאן דגזר ביצה שנולדה ביום טוב אטו פירות הנושרים היא גופא גזירה ואנן ניקום ונגזר גזרה לגזרה. ונראה ליישב דיש להבין סברת אביי כאן בשבת לגזור גם גזרה לגזרה.

ונראה דהבית יוסף (י"ד סי' קפ"ג) הביא בשם הר"ן והרשב"א בנדה דיש חומר איסור כרת גזרינן גם גזרה לגזרה, ולפי"ז דוקא באיסור שבת דיש בשבת איסור כרת משום חומר איסור כרת גזרינן גם גזרה לגזרה, אבל ביום טוב דליכא כרת שפיר פריך אביי דלא יגזור גזרה לגזרה, ויסבור אביי כרבה בר אבוה ביבמות דף קי"ט רישא דאיסור כרת חששו סיפא דאיסור לאו לא חששו.

ולפי"ז רבא דפליג התם ואמר רבא מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא מה לי איסור כרת מה לי איסור לאו, לדידיה אין לחלק בגזרה בין איסור לאו לאיסור כרת, וכי היכא דמצינו ביום טוב דהוא איסור לאו דלא גזרינן גזרה לגזרה כן באיסור כרת נמי לא גזרינן גזרה לגזרה, ומשו"ה פליג כאן בשבת על אביי ואמר היא גופא גזרה ונאנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה ומיושב קו' תוס'.